

Neatkarīgas dzīves un koncepts un nodarbinātība

LEA rudens konference "Iespēja+Izvēle=Taisnīgums"

Ergoterapeite Dita Rituma

29.10.2022.



Aktivitāšu līdzsvars





Normalizācijas principi

- **Normāls dienas plūdums- diena, kas piepildīta ar jēgpilnām aktivitātēm**
- **Normāla dzīves rutīna**
- **Normāls gada plūdums**

➤ Bengt Nirje, "The Normalization Principle and Its Human Management Implications," 1969

Neatkarīga dzīve

Neatkarīga dzīve nozīmē, ka mēs savā ikdienā pieprasām tādas pašas izvēles un kontroli, ko mūsu brāļi un māsas bez invaliditātes, kaimiņi un draugi uzskata par pašsaprotamu. Mēs vēlamies augt savās ģimenēs, iet uz tuvāko skolu, braukt ar to pašu autobusu kopā ar kaimiņiem, strādāt darbu, kas atbilst mūsu izglītībai un interesēm, un izveidot savas ģimenes.

Neatkarīga dzīve ir filozofija un cilvēku ar invaliditāti kustība, kas strādā pašnoteikšanās, vienlīdzīgu iespēju un pašcieņas vārdā.

Neatkarīga dzīve ..

... nozīmē, ka personām ar invaliditāti tiek nodrošināti visi nepieciešamie līdzekļi, lai viņi varētu izvēlēties un kontrolēt savu dzīvi un pieņemt visus lēmumus, kas attiecas uz savu dzīvi. Personas autonomija un pašnoteikšanās ir neatkarīgas dzīves pamats. To arī nevajadzētu interpretēt tikai kā spēju pašam veikt ikdienas darbības.

ANO Konvencijas par cilvēku ar invaliditāti tiesībām,
Komentārs Nr.5 (2017) par patstāvīgu dzīvi un
iekļaušanos sabiedrībā

ANO Konvencija par cilvēku ar invaliditāti tiesībām

► 19.pants Dzīvot patstāvīgi un iekļauties sabiedrībā

Šis konvencijas dalībvalstis atzīst visu personu ar invaliditāti vienlīdzīgas tiesības dzīvot sabiedrībā ar līdzvērtīgām izvēles iespējām kā citiem, un veic efektīvus un atbilstošus pasākumus, lai atvieglotu personām ar invaliditāti šo tiesību pilnīgu izmantošanu un viņu pilnīgu iekļaušanu un līdzdalību sabiedrībā.



ANO Konvencija par cilvēku ar invaliditāti tiesībām

27.Pants Darbs un nodarbinātība


Dalībvalstis atzīst personu ar invaliditāti tiesības uz darbu vienlīdzīgi ar citiem; tas ietver tiesības uz iespēju iegūt iztiku ar darbu, kas ir brīvi izvēlēts vai pieņemts darba tirgū un darba vidē, kas ir atvērta, iekļaujoša un pieejama personām ar invaliditāti. Dalībvalstis aizsargā un veicina tiesību uz darbu īstenošanu, tostarp tiem, kuri darba laikā ieguvuši invaliditāti, veicot attiecīgus pasākumus arī ar tiesību aktiem.

Vadlīnijas par deinstitutionalizāciju, tostarp ārkārtas gadījumiem

Paredzētas, lai virzītu un atbalstītu dalībvalstis to centienos realizēt personu ar invaliditāti tiesības dzīvot neatkarīgi un iekļauties sabiedrībā, kā arī kalpot par pamatu deinstitutionalizācijas procesu plānošanai un institucionalizācijas novēršanai.

Mainās skatījums- kopienā balstīti pakalpojumi.

Kopienā balstīti pakalpojumi- individualizēti un uz personu vērsti atbalsta pakalpojumi, piemēram, atbalsta personas, atbalsta darbinieki, tiešā atbalsta speciālisti un personiskais asistents.



Jūs nekad nemaināt lietas, cīnoties ar esošo realitāti. Lai kaut ko mainītu, izveidojiet jaunu modeli, kas esošo modeli padara novecojušu

Buckminster Fuller



Pārdomām un diskusijai



Kāda ir mūsu- ergoterapeitu loma klientu atbalstam iespējami neatkarīgai dzīvei un iekļaušanai darba tirgū?



Literatūrai

Guidelines on deinstitutionalization, including in emergencies*

- ▶ https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRPD/C/5

Committee on the Rights of Persons with Disabilities, 10.10.2022.